

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till omsorgsnämnden

Datum:
2021-05-26

Diarienummer:
OSN-2021-00304

Handläggare:
Daniel Karlsson

Svar på motion om vårdhundar från Diana Zadius (C) m.fl.

Förslag till beslut

Omsorgsnämnden beslutar

1. **att** föreslå kommunfullmäktige besluta att besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Diana Zadius, Rigmor Stenmark och Olle Romlin (alla C) föreslår i en motion väckt den 24 februari 2020 att

- ge omsorgsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med en redogörelse för på vilket sätt de kan utveckla och effektivisera sin verksamhet med hjälp av vårdhundar.

Beredning

Ärendet har beretts av vård- och omsorgsförvaltningen i samråd med utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. Hänsyn har tagits till barn- och jämställdhetsperspektivet. Näringslivsperspektivet bedöms inte relevant i detta ärende.

Föredragning

Uppsala kommun har använt sig av ett vårdhundsteam med utbildade och testade vårdhundar sedan 2007. Hundförare och hundar är utbildade och certifierade enligt svensk standard (SS). Med vårdhundsteamets kompetens och erfarenhet säkerställs kvaliteten och kostnadseffektiviteten i arbetet med vårdhund i de olika målgrupperna.

Vårdhundens förmåga att nå de personer som personal, oavsett målgrupp, har svårast att nå gör den till en tillgång både på kort och lång sikt. Exempel på detta kan vara personer med svår demenssjukdom och personer inom socialpsykiatri med utåtagerande beteende. Fyra av hundarna är även utbildade skolhundar.

Utvecklingsområden som identifierats rör bland annat personer med insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt barn med särskilda behov. Särskilt viktigt ses möjligheten att kunna erbjuda fler barn insatsen i tidiga år. Detta då barn som inte lär sig läsa under lågstadiet har stora svårigheter att klara sin skolgång. Därav är det viktigt att insatserna kan sättas in tidigt så att så många som möjligt finner sin väg i skolarbetet.

Vårdhundsteamet har en väl fungerande rutin som kan appliceras på de flesta verksamheter inom kommunen. Teamet kan på detta sätt arbeta brett och vid behov öka tillgängligheten till insatserna. Framtidsvisionen innefattar därför tillgång till vårdhundar inom hela kommunen. Målet är att när behovet uppstår så ska möjlighet finnas att få kontakt med hundteamet oavsett målgrupp och oavsett var i kommunens organisation detta är aktuellt.

Erfarenheterna från vårdhundsverksamheten pekar på goda resultat i att nå såväl kvinnor som män med insatserna. Det går inte att urskilja någon tydlig överrepresentation utifrån kön, detta oavsett verksamhet och målgrupp.

För att vårdhundsverksamheten ska kunna fortsätta utvecklas och i ännu högre grad kunna bidra till att effektivisera brukarnära verksamheter i kommunen kommer de relevanta utvärderingsinstrumenten att vidareutvecklas ytterligare. Genom att vidareutveckla utvärderingsinstrumenten så att de blir ännu lättare att applicera på olika målgrupper kan insatsen göras evidensbaserad.

De utvärderingsinstrument som vidareutvecklas har ambitionen att underlätta för kommunens verksamheter att identifiera effekten av vårdhundsinsatserna samt hur vårdhund kan användas inom olika områden för att träna olika mänskliga förmågor. Därtill kan kostnadseffektiviteten i insatserna påvisas som en följd av bättre mående och minskade kostnader. Parallellt med detta pågår ett arbete med att utveckla utbildnings- och informationsmaterial för att sprida kunskapen om verksamheten inom kommunen.

Arbetet med att utveckla mätsystem och att samla evidens för olika målgrupper genomförs under år 2021 och kommer att sammanställas i slutet på året. Resultatet av arbetet kommer att utgöra ett viktigt underlag i utvecklingen av vårdhundsinsatserna framöver. Sammanställningen kommer att redovisas för kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 maj 2021
- Bilaga, Motion om vårdhundar från Diana Zadius, Rigmor Stenmark och Olle Romlin (alla C)

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Motion om effektiva vård- och omsorgsinsatser

Många vård- och omsorgsinsatser är resurskrävande. Hjälpmedel och vårdmetoder är av varierande kvalitet. Ett effektivt redskap är vårdhundar. Många ser på vårdhundar som ett "gulligt" inslag som kan användas när det finns ekonomiskt utrymme. Vårdhundar är gulliga och trivsamma, men framför allt är de en väldigt effektiv vårdmetod. Ökad användning av vårdhundar minskar därmed kostnaderna för verksamheterna och ökar brukarens möjlighet till bättre mående.

Den första certifierade vårdhunden i Uppsala, boxern Bosse, utbildades av Mia Boivie 2007 och blev därmed Sveriges första vårdhundsteam. Arbetet inleddes på Årstagårdens demenscenter och blev snabbt en viktig resurs i vården runt den demenssjuke. Idag finns det 6 hundförare och 22 hundar och dessa är utbildade och certifierade utifrån Svensk Standard.

Idag finns verksamheten inom demensvården, omsorgsboenden, social psykiatri, korttidsboenden för barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, dagverksamhet, korttidshem och 4 av hundarna är även utbildade skolhundar.

Det finns tydliga rutiner och riktlinjer, till exempel kring allergi, smitta och hundräddsla. Viktigt för arbetets genomförande är samarbete med respektive personal. Samarbetet är viktigt dels inför själva remisskrivandet, dels för att få en gemensam uppfattning om hur respektive brukare ska förberedas inför sin träff med vårdhund.

Syftet med hundinteraktionerna är att tillsammans med en specialtränad hund locka fram beteenden som på andra sätt kan vara svåra att nå. Hunden är tränad på ett sådant sätt att den bjuder på flertalet olika beteenden som lockar fram fysiska, psykiska, kognitiva och sociala funktioner hos brukaren.

Kontinuerligt kontaktar hundföraren omvårdnadspersonalen för att få en ökad kunskap om brukaren, och på så sätt får omvårdnadspersonalen även insyn i arbetet och kan snabbare reflektera över förändringar i brukarens mående. Här har man funnit att omvårdnadspersonalen också fått ett ökat intresse för hur bemötande och handhavandet av brukaren är påverkbart och många gånger funnit en ny framkomlig väg. Viktigt i dessa samtal är att specificera vilka funktioner hos brukaren som är mest centrala att arbeta med.

Vårdhundsföraren arbetar med utgångspunkt i de indikationer, mål och specificerade funktioner som lyfts fram i remisserna. Det är dessa som avgör vilka övningar och aktiviteter som sker i mötet med brukaren.

Det finns oro rörande risk för allergiska besvär. Det är inte en icke-fråga men det går att hantera. Det är möjligt att avsätta separata ytor för dessa insatser och det går att besöka vårdhundarna på deras sambandscentral. Risken minimeras dessutom av att vårdhundarna i Uppsala Kommuns verksamhet är hundraser som inte faller och de tvättas regelbundet med allergeniusschampo som reducerar allergenet i pälsen.

Genomgående på de ställen man använder sig av vårdhund ser man minskad medicinförbrukning, ökad motivation, ökade fysiska förmågor, minskad oro och ångest, ökade sociala kontakter, minskade inläggningar på akutpsykiatri, ökat deltagande i undervisning, ökad läsförståelse, hjälp vid svåra omvårdnadssituationer som exempelvis duschning, blodprovstagning och fotvård. Forskningen visar att vårdhund kan minska Alzheimers symptom, öka oxytocinet och minska blodtrycket. Omvårdnadspersonalen vittnar om lugnare, gladare och mer motiverade patienter, och personalen har många gånger förvånats över hur personer med demenssjukdom helt plötsligt kommer ihåg hunden och vad de gjort tillsammans.

Det finns personer som inte lämnar sina rum, men när de ska träffa hunden är det inga problem. Flera av patienterna har upplevt att de tränat många fysiska funktioner när de träffat hunden. Personer som å andra sidan inte vill träna upplever att umgänget är viktigt och rofyllt men där arbetsterapeuter och fysioterapeuter vittnar om att personerna gjort mer tillsammans med hund än vad dom någonsin gjort i den traditionella träningen. Vårdtagarna upplevde att de både blev starkare och mer rörliga i samvaron med hunden. Många av grupperna har blivit ett gäng som träffas för att träna och umgås där hunden är det sociala kittet. Vårdhundsteamet har patienter med synnedsättning som har förstärkt sina sinnen i samvaron med hunden. Patienter med stora fysiska tillkortakommanden har varit med i grupperna och kämpat samt utfört övningarna utan prestationskrav och stress då hunden är där och lockar, hjälper, och ser till att vårdtagaren lyckas och känner sig sedd och bekräftad.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Centerpartiet kommunfullmäktige

att ge omsorgsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldre- och våldsbarns- och ungdomsnämnden i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med en redogörelse för på vilket sätt de kan utveckla och effektivisera sin verksamhet med hjälp av vårdhundar.

Diana Zadius (C)

Rigmor Stenmark (C)

Olle Romlin (C)